

België regelt mediation haarfijn

Piet Taelman, hoogleraar Universiteit Gent

Een nieuwe Belgische wet¹ geeft ‘bemiddeling’ – ‘mediation’ op zijn Nederlands – een plaats op gelijke voet met burgerlijke rechtspleging en arbitrage. Tot in detail worden onder andere vertrouwelijkheid, rechterlijke erkenning, en eisen aan bemiddelaars geregeld, om zo te proberen de hooggespannen verwachtingen van mediation in te lossen.

De wetgever reikt geen definitie van bemiddeling aan, maar onderscheidt wel twee types. ‘Vrijwillige bemiddeling’ gaan partijen op eigen initiatief aan, ‘voor, tijdens of na de rechtspleging’; ‘gerechtelijke bemiddeling’ wordt – al dan niet op verzoek van partijen maar steeds met hun instemming – door de rechter in de loop van een rechtspleging bevolen. De voorwaarden waaronder de rechter bemiddelde akkoorden van een uitvoerbare titel voorziet, zijn voor beide soorten bemiddeling in detail geregeld. Nieuw is dat partijen hun akkoord door de rechter kunnen laten homologeren, ook al hadden ze hun geschil voorheen niet bij de rechter aanhangig gemaakt.

De wet bevat een gedetailleerde regeling voor de vertrouwelijkheid. Alle documenten die worden opgemaakt en alle mededelingen die worden gedaan in de loop en ten behoeve van een bemiddelingsprocedure, zijn vertrouwelijk. Wederrechtelijk gebruik ervan wordt beteugeld met een ambtshalve wering uit de debatten. Het gebruik van gegevens uit een bemiddeling is uitgesloten in om het even welke volgende proce-

dure voor het oplossen van conflicten, tenzij alle partijen hiermee zouden instemmen. De bemiddelaar heeft, via zijn beroepsgeheim, een zwijgplicht,² die van strafsancities zijn voorzien.³ Door te bepalen dat elke partij te allen tijde een einde kan maken aan de bemiddeling, zonder dat dit haar tot nadeel kan strekken, onderstreept de wet het voor bemiddeling fundamentele karakter van vrijwilligheid.

De wet bepaalt dat elk conflict dat vatbaar is om te worden geregeld via een dading, het voorwerp kan zijn van bemiddeling. Dit sluit bemiddeling in geschillen die de openbare orde raken niet uit. Overleg plegen en tot een vergelijk komen in zo een geschil, houdt immers niet noodzakelijk in dat het akkoord de openbare orde schendt. Voor publiekrechtelijke rechtspersonen geldt dat zij enkel partij mogen zijn bij bemiddeling wanneer een wet of een in ministerraad overgelegd Koninklijk Besluit dat uitdrukkelijk toelaat.

HOOGGESPANNEN

Partijen kunnen in hun overeenkomst een bemiddelingsbeding opnemen, dat hen ertoe verplicht bij geschillen in verband met de geldigheid, totstandkoming, uitlegging, uitvoering of verbreking van de overeenkomst eerst een beroep te doen op bemiddeling en pas dan op een andere vorm van geschillenbeslechting.⁴ De zaak wordt voor de rechter slechts voortgezet nadat de partijen (of één van hen) aan de griffie en de wederpartijen meedelen dat zij de bemiddeling beëindigen. Het beding kan niet verhinderen dat via de (kort geding) rechter voorlopige of bewarende maatregelen worden bevolen.

Enkel via ‘erkende’ bemiddelaars totstandgeko-

men akkoorden komen voor homologatie in aanmerking. Om erkend te kunnen worden, moeten bemiddelaars in de eerste plaats aan minimale kwaliteitsvereisten voldoen (o.m. bekwaamheid die door de aard van het geschil wordt vereist; passende vorming of ervaring; waarborgen inzake onpartijdigheid en onafhankelijkheid). De erkenning zal gebeuren door de in oprichting zijnde ‘federale bemiddelingscommissie’, die bestaat uit één algemene commissie met beslissingsmacht en drie bijzondere commissies (resp. in familiezaken, burgerlijke en handelszaken en sociale zaken) met adviesbevoegdheid. Deze commissies bestaan elk uit twee advocaten, twee notarissen en twee vertegenwoordigers van de bemiddelaars die noch het beroep van advocaat noch dat van notaris uitoefenen. Ze tellen evenveel Nederlandstalige als Franstalige leden. De commissieleden worden voor een termijn van vier jaar aangewezen door de minister van Justitie, op een met redenen omklede voordracht van hun respectievelijke representatieve instanties.

De opdracht van de bemiddelingscommissie is bijzonder ruim. Naast het verlenen van de erkenning, moet ze de vormingsinstanties en de opleidingen voor bemiddelaars erkennen, als ook erkenningscriteria en procedures voor het verlenen en intrekken van erkenningen vastleggen. Ook het opstellen van een gedragscode voor de bemiddelaar met bepaling van de eruit voortvloeiende sancties zit in haar takenpakket. Met die ruime opdracht zal haar beleid mede bepalen hoe bemiddeling verder zal evolueren. Zullen de hooggespannen verwachtingen worden ingelost?

NOTEN

- Op 22 maart 2005 verscheen in het *Belgisch Staatsblad* (www.ejustice.just.fgov.be/cgi/welcome.pl) de wet van 21 februari 2005 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek in verband met bemiddeling, die op enkele bepalingen na in werking treedt uiterlijk op 30 september 2005.
- In strafzaken beperkt tot een zwijgrecht: de bemiddelaar kan ofwel een volledige getuigenis afleggen ofwel elke verklaring weigeren; dan staat het aan de rechter om na te gaan of dit zwijgen gerechtvaardigd is.
- Daarnaast kan zijn burgerlijke aansprakelijkheid in het gedrang komen en kan hij eventueel ook tuchtrechtelijk worden vervolgd.
- De Orde van Vlaamse Balies bepleit een algemeen verbod op een bemiddelingsbeding in toetredingscontracten, om te vermijden dat een economisch sterkere partij haar op dit vlak zwakkere opponent zou verplichten een bemiddelingspoging te ondernemen.

AGENDA

Scriptieprijs Sport en Recht

Ook dit jaar reikt de Vereniging voor Sport en Recht, die tot doel heeft de bevordering van de rechtswetenschap en de kwaliteit van rechtstoepassing in verband met de sport, de ‘prof. mr N.J.P. Giltay Veth’-prijs (1.000 euro) uit voor een belangwekkende scriptie van rechtswetenschappelijke aard op het gebied van

sport en recht. De sluitingstermijn is 1 september 2005.

De overige voorwaarden voor deelname en het scriptiereglement kunt u opvragen bij de secretaris van de vereniging, mr R.J.A. Dil, Postbus 560, 6800 AN Arnhem, fax: 026-353 82 94 of e-mail r.dil@cmsderks.nl.